

Budapest, XIV. kerület, Stefánia út 61.

Telefon: 06-20 / 99 22 076

Postacím: 1143 Budapest, Stefánia út 61.

E-mail: doktor@galamlabor.hu

Honlap: www.galamlabor.hu

Nyitvatartás: hétköznap 10-18^h, szombaton 10-12^h

Szaktanácsadás: (előre egyeztetett időpontban)

Bakteriológiai

- Salmonella
- Staphylococcus
- Streptococcus
- Escherichia

stb.

Virologiai

- Paramyxovírus
- Rota-vírus
- Adeno-vírus
- Mycológiai
- Candida
- Mucor
- Aspergillus

stb.

Parazitológiai

- Ascaridia
- Capillaria
- Coccidium
- Hexamitia

stb.

Toxikológiai

- Gombatoxinok
- Algatoxinok
- Kemikáliák

stb.

Takarmányozástani problémák

- Hipervitaminózis
- Hypovitaminózis
- Egyoldalú táplálás

stb.

Tartós hasmenés

írta: Dr. Hegedűs György-Tamás

A verseny- és díszgalambtartás egyik leggyakoribb problémája a híg széklet. Laboratóriumi munkánk során egyre többször találkozunk ezen tünettel, így érdemes a témával részletesebben foglalkozni. Mindenek előtt tekintsük át azon okokat, amelyekre feltétlenül gondolni kell a tartós hasmenés kapcsán (1. sz. táblázat). A terjedelmi korlátok miatt nem lehetséges minden oki tényezőt részletesen tárgyalni, de három eset bemutatásával képet nyerhetünk arról, hogy a laboratóriumi diagnosztika mennyire elengedhetetlen a pontos, gyors, hatékony és nem utolsó sorban az olcsó gyógykezelésben!

1. eset

A galambállomány tulajdonosa azzal a problémával fordult laboratóriumunkhoz, hogy madarai több hónapja vízszerű, zöldesfehér színű székletet ürítettek. Két egyednél idegrendszeri és mozgásszervi tünetek is megjelentek. Ezeket a tulajdonos azonnal kizárta az állományból. A többiek a vizsgálat előtti hónapokban Baytril oldatot és NeoTesol pulvist kaptak, de állapotuk nem javult tartósan. Paramyxovírus ellen évente immunizálták a galambokat. Kéthavonta féreghajtót /Chemisol/, havonta Coccidiumok ellen Vetacox-S pulvist, a salmonellosis "megelőzése" végett pedig Baytril oldatot

1. sz. táblázat A tartós hasmenés lehetséges okai

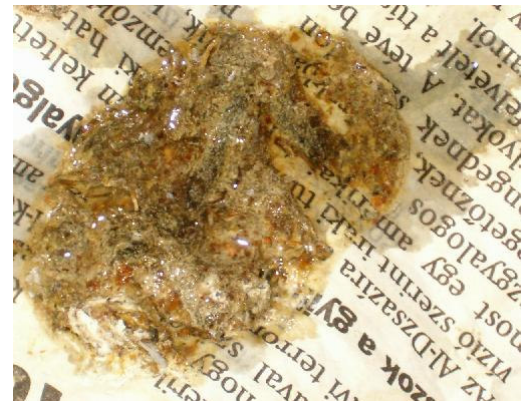
adtak a teljes állománynak. A kórhatározás céljából az egyik, súlyos tüneteket mutató galambot teljeskörű diagnosztikai boncolásnak, továbbá az állománytól gyűjtött székletet parazitológiai vizsgálatnak vetettük alá. A nagymértékben lesoványodott galamb boncolásakor erősen kipirult bélnyálkahártyát, bélüregében pedig zöldes színű béltartalmat láttunk. Májja normális alakú, nagyságú, sárgásbarna színű volt. Egyéb szabad szemmel észlelhető elváltozást nem lehetett megfigyelni, így kórszövettani vizsgálatra a következő szervek kerültek: máj, lép, vese, agyvelő, tüdő, csontvelő, szív, vékonybél. A kórszövettani vizsgálat kimutatta, hogy ezekben lényeges elváltozás nincsen. A felboncolt állat bélüregében talált tartalomból bakteriológiai vizsgálatot végeztünk, melynek

eredményeképpen *Escherichia coli* és *Staphylococcus intermedius* baktériumok jelenlétét bizonyítottuk. Mindkét fakultatíve patogén kórokozó igen sokféle antibiotikumra mutatott rezisztenciát. A parazitológiai vizsgálat során nagy mennyiségű *Capillaria* és *Ascaridia* petét találtunk. A vizsgálati eredmények alapján capillariosist, ascaridiosist, dysbacteriosist és bacteriaemiát diagnosztizáltunk. Gyógykezelésként féreghajtót, probiotikumot, nyomelem- és vitaminkiegészítést adtunk az állománynak, melyek hatására egyedtől függően 2-4 nap múlva megszűnt a galambok hasmenése, 1 hét elteltével pedig a teljes galambállomány egészségi állapota normalizálódott. Az eset kapcsán az alábbiakra szeretném felhívni a galambászok figyelmét:

- Hiába adunk coccidiostatikumot vagy antibiotikumot, ha rezisztens a kórokozó.
- Ha nincs az állományban a kórokozó (pl.: *Salmonella*), akkor értelmetlen, sőt káros drága gyógyszerekkel terhelni az állományt, mivel a feleslegesen adott antibiotikum növeli a rezisztencia kialakulását és dysbacteriosishoz vezethet.
- Antibiotikum NEM alkalmazható megelőzésre, hiszen az alkalmazást követő napokban a szervezetből teljesen kiürül.
- Ha az állományban van *Salmonella*, akkor a gyógyszerérzékenységi vizsgálat eredményein alapuló tartós (8-10 napig) kezelést kell végezni.
- Idegrendszeri és mozgásszervi tüneteket a vérárammal egyéb szervekbe (pl.: agyvelőbe, ízületekbe) szóródó baktériumok is okozhatnak!

2. eset

A tenyésztő azzal a problémával fordult a laboratóriumhoz, hogy galambjainál az utóbbi 2 hétben egyre súlyosbodó hasmenés jelentkezett, amely antibiotikum (Baytril, Furazolidon, Tylozin) alkalmazására sem csökkent. A madárállományt paramyxovírus ellen évente immunizálták, illetve rendszeresen "Salmonella-prevencióban" részesítették. Kórhatározás céljából a leggyengébb egyedet teljeskörű diagnosztikai boncolásnak vetettük alá. A makroszkópos boncolás alkalmával elváltozásokat csak a csontvelőben, a gastrointesztinális rendszerben és a májban találtunk: a begyben, a mirigyes és zúzógyomorban nagy mennyiségű, emésztetlen takarmánydarabokat; kipirosodott vékonybél-nyálkahártyát; normális alakú és nagyságú, de világos-sárgásbarna színű májat. Kórszövettani vizsgálatot a következő szervekből végeztünk: máj, lép, vese, agyvelő, tüdő, csontvelő, szív, vékonybél. Ennek eredményeképpen a májban patológiás zsíros májelfajulást lehetett kimutatni. Mivel ezt az elváltozást rendszerint toxinok okozzák, a toxinok forrása pedig gyakran a takarmány, következő lépésben a takarmányként adott napraforgót vizsgáltuk, amelyről így kiderült,

Komplex kórok (több kórokozó) által kialakított rendellenes széklet

hogy magas penészgomba-tartalommal rendelkezik. A fent leírt vizsgálatok eredményei alapján gombatoxin által okozott emésztési zavart és a toxin által kiváltott patológiás zsíros májelfajulást diagnosztizáltunk. A gyógykezelés során a fertőzött napraforgó etetését azonnal felfüggesztettük, helyette jó minőségű napraforgót, búzát, kukoricát, vitaminokat és probiotikumot kaptak a galambok. A penészes takarmány megvonásától számított (egyedtől függően) 1-2 nap alatt a madarak széklete formálttá vált, az 5-12. napra pedig (egyedtől függően) víztartalma is normalizálódott. Az eset kapcsán az alábbiakra szeretném felhívni a galambászok figyelmét:

- Mindig figyeljenek arra, hogy a takarmányt száraz helyen tartsák! (Utólag, a tulajdonossal együttműködve ugyanis sikerült kideríteni a probléma eredetét. A takarmány környezete a több hete tartó esős idő és a takarmánytároló beázása miatt olyan magas páratartalmat ért el, hogy kedvező körülmények keletkeztek a penészgombák elszaporodására.)
- Régóta vizes takarmányt ne etessünk galambjainkkal!
- A híg székletet nemcsak baktériumok vagy paraziták, hanem a helytelen tartási körülmények is okozhatják.
- Ha galambjaink híg székletének nem bakteriális fertőzés az oka, akkor antibiotikumok alkalmazásával súlyosbíthatjuk hasmenésüket, tovább rontva életkilátásaikat (és saját anyagi helyzetünket).

Egészséges galamb széklete

3. eset

A tulajdonos chlamydiasis gyanúja miatt egyik galambját laboratóriumunk szakrendelésére hozta, ahol elmondta, hogy állománya súlyos hasmenés miatt erősen lesóványodott, az utóbbi 5 napban 3 galambja is elpusztult, és egyre több madáron szemtüneteket /nagy mennyiségű gennyes váladék mindkét szemén/ figyelt meg. A galambokat a szemtünetek megjelenése előtt Neomycinnel kezelte, de gyógyulást nem tapasztalt. Az állomány fertőző betegségek elleni immunizálásban nem részesült. Kórhatározás céljából a szakrendelésre hozott galambot fizikális vizsgálatnak vetettük alá. A galambtól vett bélsáron bakteriológiai, a szemének kötőhártyájáról nyert váladékon pedig bakteriológiai és citológiai vizsgálatot végeztünk. A súlyos állapotban lévő galamb a fizikális vizsgálat ellen egyáltalán nem tiltakozott. A gubbasztás mellett a gennyes tartalommal fedett szem volt a vezető tünet. Tollát átvizsgálva igen nagy mennyiségű tolltetűt észleltünk. A madár szemének kötőhártyájáról vett váladékból kétféle baktérium (*Staphylococcus aureus* és béta hemolizáló *Escherichia coli*), a bélsárból szintenyészetben béta hemolizáló *Escherichia coli* baktérium tenyésztett ki. A Chlamydia-fertőzés gyanúját a citológiai vizsgálattal kizártuk. A fizikális és laboratóriumi vizsgálatok eredményei alapján

bakteriális szem- és kötőhártya-gyulladást, bélgyulladást és dysbacteriosist diagnosztizáltunk. Gyógykezelésként ectoparasitikumot, célzott antibiotikumot, probiotikumot és vitamint adtunk az állománynak. A tolltetvek pusztulása következtében a galambok kedélyállapota jelentős mértékben javult már a kezelés első 12 óráján belül, majd 7-10 nap múlva a teljes állománynál megszűnt a szem-, kötőhártya- és bélgyulladás, így a hasmenés is. Az eset kapcsán az alábbiakra szeretném felhívni a galambászok figyelmét:

- A tolltetvesség a galamb általános közérzetén keresztül olyan komoly mértékben képes gyengíteni annak immunrendszerét, hogy fakultatíve patogén kórokozók által is könnyedén megbetegedhet.
- Minél elhanyagoltabb az állomány, annál nehezebb és költségesebb a gyógyulást elérni.
- Mivel a Neomycin szájon át adva nem szívódik fel a bélüregből, a bélrendszeren kívül jelentkező tünetek (pl.: szemtünetek) kezelésében hatástalan.
- Ha a hasmenést okozó baktériumok rezisztensek az antibiotikumra, amely máskor esetleg hatásosnak bizonyult, akkor a kezelés nemcsak eredménytelen, hanem ártalmas is lesz, mert egyrészt nem szünteti meg a hasmenés okát, másrészt elpusztítja a galambok természetes bélflóráját.

Mindhárom esetenél megfigyelhettük, hogy az állományon észlelt tüneteket összetett tényezők okozták. Sajnos a galambok szervezete igen érzékeny, így az elsődleges problémát az esetek többségében elég hamar másodlagos kórokok súlyosbítják. A gyors és teljes gyógyuláshoz emiatt nem sematikus, hanem komplex, a ténylegesen fennálló problémákra irányuló gyógykezelésre van szükség. Ennek hiányában állataink nem egészségesek, csak tünetmentesek lesznek. Az ilyen tünetmentes, de a betegséget rejtve magukban hordozó galambokkal szokott előfordulni, hogy egy kimerítőbb verseny után súlyos formában tör elő az odáig rejtett betegség, amely ekkor már az egész állományt veszélyezteti!